

Kısa Raporlar

İLÇE SAĞLIK MÜDÜRLÜKLERİ KURULMALIDIR

Dr. Caner FİDANER*

Süregiden bir sorunu çözmek için, o konudaki deneyimleri soğukkanlı biçimde ve bilimsel yöntemlerle tartışmak, değerlendirmekle işe başlamak gerekir. Ama Türkiye'de sosyalleştirme modeli, ne yazık ki otuz yılı aşkın bir süreden sonra, ancak son aylarda tartışma masasına getirilebiliyor.

Kuşkusuz bu yasanın bütün yönlerine kısa bir yazıda değinebilmek olanaksız. Ancak en özgün yönü olan idari örgütlenmede "ilçe sınırı tanımama" ilkesinin, belki de sosyalleştirmenin en zayıf noktası olduğu, yasanın uygulanamamasının da önemli nedenlerinden biri olduğu söylenebilir.

Yasaya göre sağlık ocağı bölgeleri, köylerin ulaşım durumuna göre ve ilçe sınırı tanımadan oluşturulur. Bu nedenle sağlık ocağı hekiminin amiri de kaymakam değil, ildeki sağlık müdürüdür. Bunun doğal sonucu olarak, hizmetler ancak il düzeyinde koordine edilebilecektir.

Bu kural konduğunda, "sağlık hizmeti açısından ulaşımın idari yapıdan daha önemli olduğu ve halkın fiilen sağlık ocağına gidebilmesinin esas alınması gerektiği" gibi o zaman için doğru bir varsayımdan hareket edilmiştir. Ancak gerek son otuz yıllık toplumsal değişimler nedeniyle, gerekse sağlık hizmetlerinde edinilen deneyimler ışığında bu kural artık savunulmamalıdır. Tersine, kaymakamlara bağlı "ilçe sağlık müdürlükleri" kurulmalıdır. Çünkü;

1. Nüfus, ilçe sayısı, sağlık ocağı sayısı ve sağlık hizmetlerinin artan çeşitliliği nedeniyle birçok ilde hizmetleri il düzeyinde koordine etmek zorlaşmıştır. Örneğin, üç milyonu aşan nüfusu, 27 ilçesi ve 182

sağlık ocağı bulunan İzmir'de bu hizmetlerin tek elden yürütülmesi, koordine edilmesi ve denetlenmesi olanaksız hale gelmiştir.

2. Başta Milli Eğitim gibi sağlıkla yakından ilgili olanlar olmak üzere, birçok bakanlık ilçe teşkilatlarını kurmuş durumdadır. Bu kuruluşların ilçedeki temsilcileri ile yakın ilişki ve işbirliği için, ilçede birinci basamak sağlık hizmeti yürüten kuruluşları idari olarak temsil eden ve yetkisi olan bir kişi gereklidir.

3. Sağlık ocağı, ana çocuk sağlığı ve aile planlaması merkezi, verem savaş dispanseri gibi birinci basamak sağlık hizmeti yürüten kuruluşların hizmetlerinin ilçe düzeyinde koordinasyonunu yürütecek, idari yetkileri de olan bir yöneticiye ihtiyaç vardır.

4. Gerek ilçe sayısının artması, gerekse ulaşım koşullarının otuz yıl öncesinden çok daha iyi durumda olması nedeniyle, artık ilçe sınırlarında olduğu halde halkı ilçe merkezine gidemeyen köy sayısı azalmıştır.

5. Son otuz yıl da ilçe ve belde belediyelerin hem sayıları çoğalmış, hem de yetkileri genişlemiştir. Sağlık hizmetlerinin bir kısmının belediyelere yürütüldüğü düşünülürse, kuruluşların ilçe düzeyinde koordinasyonuna duyulan ihtiyaçtaki artışın bir başka nedeni de ortaya çıkar.

Bütün bu gerekçelerle, kamu sağlık hizmetlerinden sorumlu bir idarecinin ilçede bulunması ve kaymakamla birlikte çalışması gerekmektedir. Bu kişinin adı da "ilçe sağlık müdürü" olmalıdır.

* İzmir İl Sağlık Müdür Yardımcısı, Doç. Dr.